

Šokantno i kontroverzno

HELENA BRAUT

Kako je i najavila umjetnička ravnateljica Eurokaza Gordana Vnuk, jubilarno izdanje ovogodišnjega festivala bilježi snažan zaokret prema koprodukciji i produkciji, tendenciji umreživanja, sukladno sličnim praksama velikih europskih festivala.

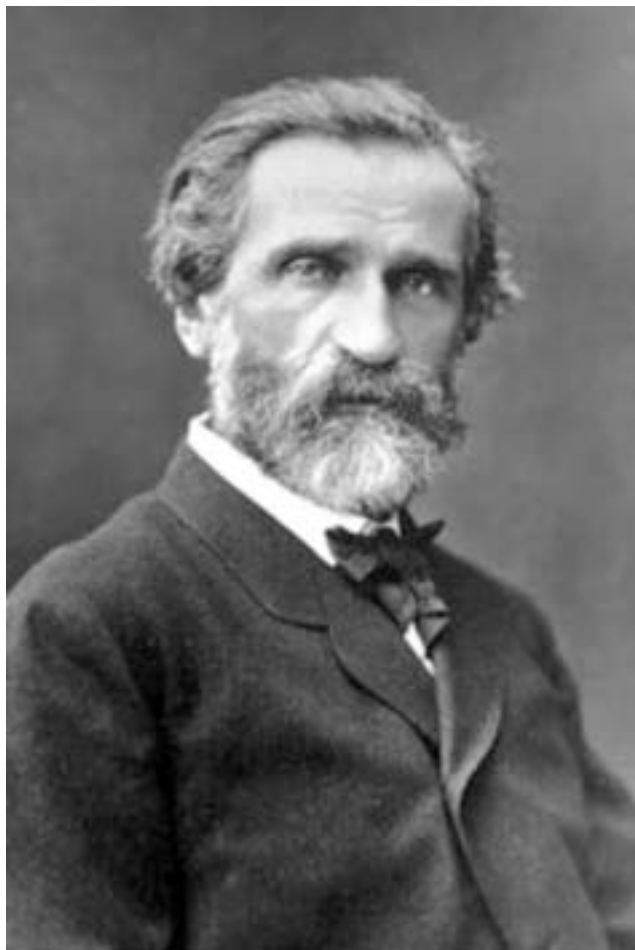
Od četiri koprodukcijske predstave – »Grmače«, »Sramota«, Korcsula« – zasigurno najšokantniji i najkontroverzniji po mogućoj recepciji u javnosti jest scenski projekt Viva Verdi, u režiji Bojana Jablanca, izveden u zagrebačkom HNK, nastao u suradnji s tim kazalištem te s Eurokazom i ljubljanskom skupinom »Via Negativa«, Teatrom ITD i Gledališćem »Glej«.

Intrigantan koncept

»Via Negativa« je istraživački projekt započet 2002. godine koji se bavi raznim aspektima teatralnosti u suodnosu izvođač i gledatelj. Nakon što su problematizirali nekoliko smrtnih grijeha, primjerice srditost (»Početna točka: srditost«) i proždrljivost (»Još«), oba prikazani na 18. eurokazu, pohlepu (»Incasso«) te pohotu (»Bi ne bi«), izveden uz »Još« na venecijanskom Biennalu, krenuli su na vrlo otvoreno, beskompromisno i drzovito putovanje kroz grijeh lijenosti u ovogodišnjem radu u kojem »Via Negativa« »usisava« u svoju prepoznatljivu poetiku i operu kao medij.

Jablančev koncept intrigira od početka, od trenutka kad kritizira samu eurokazovsku koprodukciju na koju je deseteročlana skupina glumaca, plesača i performerera pristala, kad dovodi u pitanje provedbu same predstave (poigrava se s publikom hoće li do predstave uopće doći, govori o tankoj razlici između otkazane predstave i one koje neće biti), odnosno kada njihova zajednička autoreferencijalnost postaje dominantan postupak.

Spontanost izvođača, potreba da svoje skrivene biografije otvoreno podijele s publikom, ironija i autoironija prema teatarskoj

Giuseppe Verdi

praksi u heretičnoj artificialnoj instituciji koja vrlo škrto propušta »nepoćudne«, dio je prepoznatljive »krovne« estitike, jedne zasigurno od najzanimljivijih skupina u regiji. Najuspješniji performansi zapravo su fascinantne intimne naracije, duboko penetriranje teatralnoga u privatnu sferu, koje svaka na svoj način izražavaju jedno viđenje moralne, tjelesne i jezično-retoričke lijenosti (od nedijeljenja vremena s drugima, nemogućnosti trpljenja svakodnevnih žrtve, komotnosti, nedostatka ambicija i truda, infantilnosti, nezrelosti).

Priznanje pobačaja

Tako Petra Zanki sa simboličnim akvarijem bez ribica, što priziva prazninu, samoću, istrgnutost, priznaje počinjeni pobačaj »kao svoj najbolji performans«, Grega Zorc, kojeg kao glumca nisu voljele majke njegovih djevojaka što su mu kupovale pidžame, naglašava svoju totalnu nemoć i indiferentnost;

Marko Mandić paralizirao se od nepokretnosti u PVC vreći sakupljajući čašu čistoga znoja; plesačica Barbara Matijević trudi se iritantno i preko svake mjere da bi ipak na kraju materijalizirala svoj trud sa 24 kapi tjelesnih izlučevina, Kristian al Droubi nosi madržac na leđima kako bi u svakom trenutku mogao pasti u san, gotovo s puževskom potrebom da mu kuća uvijek bude blizu, a za istu svrhu poslužiti će mu vlastita usta kao lončanica.

Osim rečenih performansa bilo je i vrlo sofisticiranih varijanti argumentiranja lijenosti. Neuspjela pjevačica Barbara Kukoć koja beskrupulozno upotrebljava svoje golo oslikano tijelo, a na kraju ostaje bez glasa; Katarina Stegnar, koja »nikada nije dobila lošu kritiku«, pokazuje zahtjevnosti glumačkoga posla kroz trpeće tijelo izloženo golemim napovima, pokazujući kako i obavljanje nužde može biti izraz lijenosti; Petra Gonc

»Via Negativa« sasvim je opravdala svoj nastup i iako zgrozila gledatelje, istovremeno i pokazala iznimni kazališni nerv, energiju, inventivnost, teatarsku imaginaciju, ukazujući bez zadržke gdje ide europski teatar

nastoji »dizati utege« nadjačavajući se u naporu sa Zborom sužnjeva iz opere »Nabucco«.

Tjelesne izlučevine

Nastup Sanele Milošević, koja je povraćala na sceni, možda je najproblematičniji i bez veće utemeljenosti iako se može shvati kao izraz bulimičnosti i pritom lijenosti osobe koja ne želi ili ne može drukčije kontrolirati tjelesnu težinu. Slične teškoće u percepciji mogu se pripisati i Ircu Dylanu Tigheu, koji mokraću još jednom unosi u tijelo te potom, praveći vodoskoke, pljuje ih iz usta, dosljedan u svojoj potrebi za ekshibicionizmom koji će sakriti vlastite mane. Spomenimo li pri tome da je u projektu, koji uz seciranje lijenosti ulazi u neuobičajen odnos s redefiniranjem nekih ključnih činjenica života Giuseppea Verdija (opere »Nabucco«, »Don Carlos«, »Aida«, skladatelj pogreb bez glazbe), uspjelo ukomponiran i nastup Solista zagrebačkoga HNK (Ivanke Boljkovac, Maje Mejovšek, Dijane Hille, Tvrtka Stipića i Vitomira Marofa) te Zbora HNK, možemo reći da je »Via Negativa« i ovaj put sasvim opravdala svoj nastup i iako zgrozila gledatelje, istovremeno i pokazala iznimni kazališni nerv, energiju, inventivnost, teatarsku imaginaciju, pokazujući bez zadržke gdje ide europski teatar i tko ima snagu uskočiti u njegov brzi vlak koji se možda, već odavno, za neke izgubio u daljini.

